

**EUROOPAN UNIONIN
NEUVOSTO**

**Bryssel, 25. marraskuuta 2011 (30.11)
(OR. en)**

**17229/11
ADD 2**

**ECOFIN 804
SOC 1017
COMPET 534
EDUC 274
ENV 891
RECH 380
ENER 376
FISC 151**

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	25. marraskuuta 2011
Vastaanottaja:	Uwe CORSEPIUS, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	KOM(2011) 815 lopullinen VOL. 3/5 - LIITE II
Asia:	LIITE MAKROTALOUDELLINEN KERTOMUS Liite asiakirjaan KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Vuotuinen kasvuselvytys 2012

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena komission asiakirja – KOM(2011) 815 lopullinen VOL. 3/5 - LIITE II.

Liite: KOM(2011) 815 lopullinen VOL. 3/5 - LIITE II

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 23.11.2011
KOM(2011) 815 lopullinen

VOL. 3/5 - LIITE II

LIITE

MAKROTALOUDELLINEN KERTOMUS

Liite asiakirjaan

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Vuotuinen kasvuseelvitys 2012

JOHDANTO

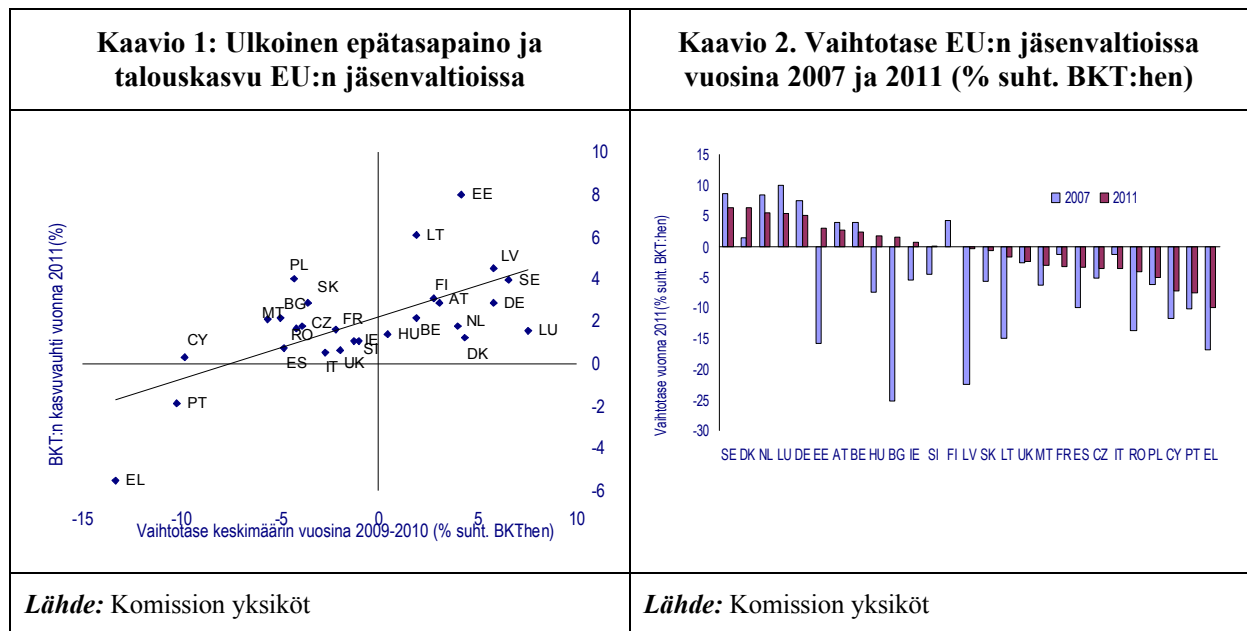
EU:n talouskasvu tyrehtyy. Euroalueella tilannetta pahentavat valtioiden velkakriisi ja pankkisektorin epävakaus. Ne ovat luoneet pahan negatiivisen kierteen. Luottamuksen puute finanssimarkkinoilla on luonut volatiliteettia ja rapauttanut luottamusta laajemmilla markkinoilla, mikä heikentää voimakkaasti talouden näkymiä. Monen vuoden kriisin jälkeen talouspolitiikalla on hyvin rajalliset mahdollisuudet vauhdittaa kasvua. Erityisesti finanssipolitiikkaa ovat monissa maissa rajoittaneet markkinoilta saatavan rahoituksen suuret kustannukset tai jopa rahoituksen tyrehtyminen kokonaan.

Tässä tilanteessa kasvua nopeuttavat toimet ovat keskeisessä asemassa. Kasvua edistävä julkisen talouden vakauttaminen on tarpeen markkinapaineiden ja väestön ikääntymiseen liittyvien poliittisten haasteiden vuoksi. Vakaa pankkisektori ja valtioiden joukkovelkakirjamarkkinoiden tehokkaammat suojamekanismit ovat keskeisessä asemassa, kun pyritään hillitsemään rahoitusalan myllerrystä ja saamaan kasvu uudelleen vauhtiin. Rakenneuudistukset ovat ehdottoman tärkeitä, koska niillä tehostetaan koko EU:n taloutta ja lisätään sen sopeutumiskapasiteettia. Positiivisessa kiertessä parantuneet kasvunäkymät tukevat muita tavoitteita luottamuksen lisääntyessä ja työllisyyden parantuessa. Ne edistävät myös julkisen talouden vakauttamista ja pankkisektorin vakautta sekä parantavat tilannetta huonossa asemassa olevissa maissa.

1. TALOUSTILANNE JA TULEVAISUUDENNÄKYMÄT: UUDET HAASTEET

EU:n talouskasvu on alkanut elpyä maailmanlaajuisen finanssi- ja taluskriisin jälkimainingeissa. Finanssikriisin jälkeinen kasvu on ollut odotetun hidasta, mutta jäsenvaltioiden välillä on suuria eroja. Erityisesti ne jäsenvaltiot, joiden julkinen talous on pahasti epätasapainossa, ovat joutuneet toteuttamaan kasvua rajoittavia, mutta välttämättömiä sopeutustoimia. Samaan aikaan jäsenvaltiot, joiden julkisessa taloudessa ei ollut suurta epätasapainoa, hyötyivät vakaammasta ulkoisesta ympäristöstä, ja niiden talous kasvoi vahvasti (kaavio 1). Työttömyyskehityksessä erot ovat samansuuntaisia tai jopa suurempia. Yleisesti ottaen talouden elpyminen on parantanut työllisyyttä hitaasti. Vaikka tämä johtuu osittain työvoiman hamstrauksesta taantuman aikana, työllisyyden kasvulla ei ole olennaisesti pystytty helpottamaan korkeana pysyvää työttömyyttä.

Kasvuvauhdin erot edistivät makrotalouden epätasapainon huomattavaa lieventymistä erityisesti vaihtotaseen alijäämän osalta, mutta julkisen velan kokonaisuus on pysynyt korkeana. Suurimmat korjaavat toimenpiteet toteutettiin niissä jäsenvaltioissa, joiden ulkoinen epätasapaino oli suurin ennen kriisiä (kaavio 2). Tämä johtuu pääasiassa kotimaisen kulutuksen supistumisesta. Kotimaan kysynnän vahvistuminen ja dynaaminen tuonti näyttävät kuitenkin supistavan vähitellen joidenkin maiden suuria rakenteellisia vaihtotaseen ylijäämiä. Joissakin jäsenvaltioissa tarvitaan kuitenkin lisää sopeuttamistoimia, koska julkinen velka on pysynyt suurena ja kustannus/hintakilpailukyvn elpyminen on ollut hidasta erityisesti osassa euroalueen jäsenvaltioita.

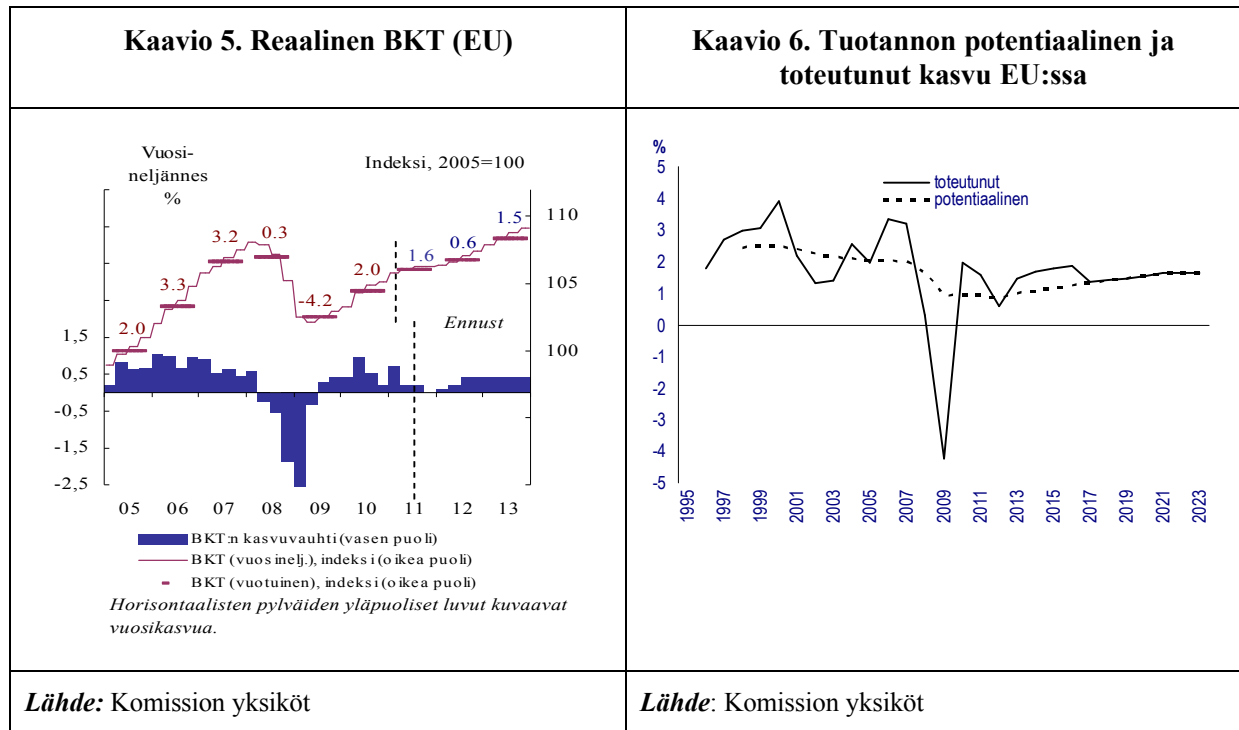
Julkisen talouden epätasapaino jatkuu. Julkisen talouden vakauttaminen on alkanut vuonna 2011, kuten jäsenvaltiot sopivat lokakuussa 2009: EU:n yhteenlaskettu julkisen talouden alijäämä supistui lähes 2 prosenttiyksikköä 6,6 prosentista (2010) 4,7 prosenttiin (2011) suhteessa BKT:n. Julkisen velan määrä on kuitenkin edelleen suuri huolenaihe. Julkisen velan suhde BKT:hen on kasvanut EU:ssa vuodesta 2007 yli 20 prosenttiyksikköä ja ylitti 82 prosenttia vuonna 2011, mikä on kaikkien aikojen suurin lukema. Julkisen velan ennustetaan nousevan vuonna 2012 lähes 85 prosenttiin suhteessa BKT:hen, mihin se vakiintuu.

Finanssimarkkinoiden jännitteet ovat kasvaneet. Epäilyt joidenkin euroalueen jäsenvaltioiden julkisen velan kestävydestä ovat heikentäneet sijoittajien luottamusta alkukesästä asti. Tämä on ajoittain lisännyt epävakautta finanssimarkkinoilla ja kasvattanut heikommassa asemassa olevien euroalueen jäsenvaltioiden joukkovelkakirjalainojen riskilisiä viitearvoon verrattuna (kaavio 3). Viime aikoina jännitteet ovat levinneet muihinkin jäsenvaltioihin, ja joidenkin valtioiden AAA-luokiteltujen joukkovelkakirjalainojen korot ovat nousseet. Jännitteet leviävät myös pankkisektorille, koska eurooppalaiset pankit ovat suurimpia Euroopan valtioiden joukkovelkakirjojen haltijoita. Tämän lisäksi euroalueen maiden ja Yhdysvaltojen poliittisiin linjanvetoihin liittyvä epävarmuus aiheutti kesällä jyrkän korjausliikkeen kansainvälisillä finanssimarkkinoilla, minkä jälkeen tilanne markkinoilla on ollut hyvin jännittynyt (kaavio 4).

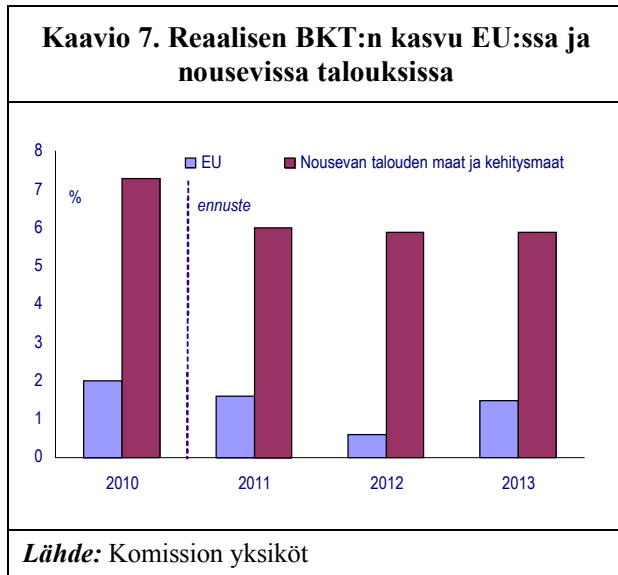
Kaavio 3. Valtion joukkovelkakirjalainojen korot; valitut euroalueen jäsenvaltiot	Kaavio 4. Osakemarkkinoiden indeksit (euroalue)
<i>Lähde:</i> Komission yksiköt	<i>Lähde:</i> Komission yksiköt

Talouden elpyminen on pysähtynyt kaikkialla EU:ssa. Finanssimarkkinoiden myllerrys ja maailmantalouden huonot kasvunäkymät ovat vähentäneet luottamusta koko talouteen, mikä vähentää kulutusta ja investointeja. Julkisen talouden vakauttamistarve hidastaa kasvua. Euroalueen velkakriisin ratkaisuun tähtäävien päättäväisten poliittisten toimien pitäisi palauttaa luottamus, mutta kasvun ei odoteta nopeutuvan lähitulevaisuudessa. Rahoituksen saatavuuden ennustetaan pysyvän haasteellisena, mikä haittaa investointeja. Julkisen talouden epätasapainon korjaaminen ja sekä yksityisen että julkisen sektorin velan vähentäminen jarruttavat kasvua jonkin aikaa. EU:n talouskasvun ennustetaan pysähtyvän vuoden 2012 alussa, ja koko vuoden kasvun arvioidaan olevan vaivaiset 0,6 prosenttia (kaavio 5). Työllisyyden kasvun ennustetaan pysähtyvän vuonna 2012 ja jatkuvan hitaana vuonna 2013. Työpaikkojen vähäisyyden vuoksi työttömyyden kesto on pidentynyt. Työttömyys uhkaa vakiintua tasolle, mikä vaikuttaa negatiivisesti kasvupotentiaaliin.

Kasvun hidastuminen pahentaa Euroopan talouskasvun pitkäaikaisia heikkouksia. Tuloerot ovat kaventuneet selvästi Euroopan maissa, mutta EU ei ole enää pystynyt kaventamaan Yhdysvaltojen etumatkaa viimeksi kuluneiden 25 vuoden aikana. Finanssikriisi on entisestään heikentänyt EU:n vaatimatonta kasvupotentiaalia. Komission arvioiden mukaan EU:n ja erityisesti euroalueen välimatka Yhdysvaltoihin todennäköisesti kasvaa entisestään kasvun ja tuottavuuden osalta tulevan vuosikymmenen aikana. Seuraavien kymmenen vuoden aikana EU:n keskimääräisen talouskasvun arvioidaan olevan vain 1 ¼ prosenttia eli prosenttiyksikön hitaampaa kuin viime vuosikymmenellä (kaavio 6).

Maailmantalouden painopiste on siirtymässä hyvin dynaamisiin talouksiin, mikä tekee globaalista toimintaympäristöstä entistä kilpaillumman. Nousevan talouden maiden asema maailmantaloudessa on vahvistunut nopeasti, ja vahvistumisen ennustetaan jatkuvan tulevaisuudessa. Vaikka osa avoimista nousevista talouksistakin on myös kärsinyt pahasti kriisistä, elpymisen on ollut nopeaa (kaavio 7). Näiden talouksien kehitys on nykyään voimakkaasti suuntautunut vientisektorille. Tämä kehitys ei voi jatkua loputtomiin, vaan pitkällä aikavälillä luultavasti toteutetaan jonkin verran tasapainottavia toimia. Tästä huolimatta kilpailun kiristyminen maailmantaloudessa jatkuu lähitulevaisuudessa. Erityisesti nousevien markkinoiden vientikorien koostumus on muuttunut kohti korkeamman teknologian tuotteita. Joissakin tapauksissa nousevat taloudet ovat tunkeutuneet onnistuneesti aloille, joilla Euroopalla on perinteisesti ollut kilpailuetu. Tämä tarkoittaa sitä, että maailmantalouden kasvun ennustetusta hidastumisesta huolimatta ulkoisesta toimintaympäristöstä tulee entistä haastavampi sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä, jos EU ei onnistu parantamaan kilpailukykyään.

Euroopan talouteen on syntynyt vaarallinen negatiivinen kierre. Sijoittajien huoli Euroopan valtioiden velkataakasta on ensinnäkin synnyttänyt kriisin valtioiden joukkovelkakirjalainamarkkinoilla ja johtanut jännitteiden kasvuun pankkisektorilla, koska pankit ovat suurimpia valtioiden joukkovelkakirjojen haltijoita. Pankkisektorin levottomuus puolestaan lisää valtoriskiä, koska sijoittajat pitävät jäsenvaltioita ongelmiin joutuneiden rahoituslaitosten viimeisenä tukijärjestelmänä. Toisaalta nämä jännitteet ja joidenkin jäsenvaltioiden talouden epätasapaino johtavat velkaa vähentäviin toimiin sekä yksityisellä että julkisella sektorilla, mikä jarruttaa kasvua. Hidastuneet kasvunäkymät puolestaan

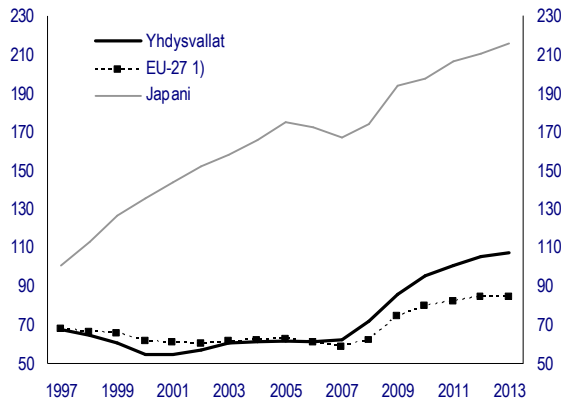
heikentävät julkisen velkaantumisen kestävyyttä. Markkinoilla vallitsevat jännitteet myös nostavat valtioiden hankkiman rahoituksen korkoja, mikä heikentää entisestään julkisen talouden kestävyyttä.

Kaikki negatiivisen kierteen aiheuttamat ongelmat on ratkaistava, mutta kasvun nopeuttaminen on keskeisessä asemassa. Valtioiden ja hallitusten päämiehet sopivat 26. lokakuuta 2011 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa kattavasta uudistusstrategiasta, jolla varmistetaan julkisen talouden kestävyys ja palautetaan luottamus Euroopan pankkisektorille. Kasvu on keskeinen osa tätä strategiaa, koska sillä voidaan ilman ylimääräisiä kustannuksia helpottaa kaikkiin muihin haasteisiin vastaamista. Talouskasvun kiihtyminen antaa paremmat edellytykset maksaa velkoja tulevaisuudessa. Parantuneet kasvunäkymät auttavat luottamuksen palauttamisessa finanssimarkkinoille ja markkinoiden vakauttamisessa. Optimismin kasvaessa yritykset alkavat taas tehdä investointeja. Kasvu on myös välttämätön osa eurooppalaista yhteiskuntamallia, joka luotiin Euroopan talouskasvun kultaisina vuosina. Jos talouskasvu ei nopeudu, nykyisen tasoista sosiaaliturvaa ei pystytä ylläpitämään.

2. KASVUA EDISTÄVÄ JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMINEN, JULKISET MENOT JA TULOT

Julkisen talous oli keskeisessä asemassa vakauttamassa maailmanlaajuisia kriisiä, mutta velan määrä kasvoi. Vuonna 2007 alkaneen finanssikriisin aikana EU:n jäsenvaltioiden julkisen velan arvioidaan kasvaneen 59 prosentista (2007) noin 82,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2011. Velan kasvulle on useita syitä. Ensinnäkin kriisin aiheuttama talouden toimeliaisuuden romahtaminen johti julkisen talouden alijäämien kasvamiseen, kun automaattisten vakauttajien annettiin lieventää taantuman vaikutuksia. Koska kriisi oli ennennäkemättömän syvä, Euroopan komissio käynnisti joulukuussa 2008 Euroopan talouden elvytyssuunnitelman, joka sisältää taloutta tukevia finanssipoliittisia toimia. Lisäksi osa jäsenvaltioista joutui myöntämään finanssilaitoksille kohdennettua tukea, jotta rahoitusjärjestelmän elinkelpoisuus voitiin säilyttää.

Kaavio 8. Julkisyhteisöjen velka EU:ssa, Yhdysvalloissa ja Japanissa, (% suhteessa BKT:hen)

Lähde: Komission yksiköt

Julkinen velka on kasvanut aiemminkin samojen maiden keskuudessa. Aiemmat finanssikriisit ovat tulleet kalliiksi julkiselle taloudelle: ne ovat johtaneet velkasuhteen suureen, kauan jatkuneeseen kasvuun. Vaikka nykyinen kriisi on johtanut julkisen velan jyrkkään kasvuun Euroopassa, velan määrä ja kasvuvauhti ovat olleet vielä suurempia muissa kehittyneissä talouksissa, kuten Yhdysvalloissa ja Japanissa (kaavio 8).

EU:ssa on kuitenkin tällä hetkellä useita erityisongelmia, jotka kyseenalaistavat velkatason kestävyden.

- **Velan määrä on ensinnäkin suurempi kuin aiempien kriisien aikana. Useilla jäsenvaltioilla on**

hälyttävän paljon julkista velkaa (kaavio 9). Vuonna 2007 yhdeksällä jäsenvaltiolla oli velkaa yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kreikalla ja Italialla velkaa oli yli 100 prosenttia. Ennusteiden mukaan julkinen velka suhteessa BKT:hen kasvaa keskimäärin noin 25 prosenttiyksikköä vuosina 2007–2013. Maiden väliset vaihtelut ovat kuitenkin suuria. Irlannissa velan kasvu on yli 96 prosenttiyksikköä, Kreikassa 90 prosenttiyksikköä ja Espanjassa, Portugalissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa 40 prosenttiyksikköä.

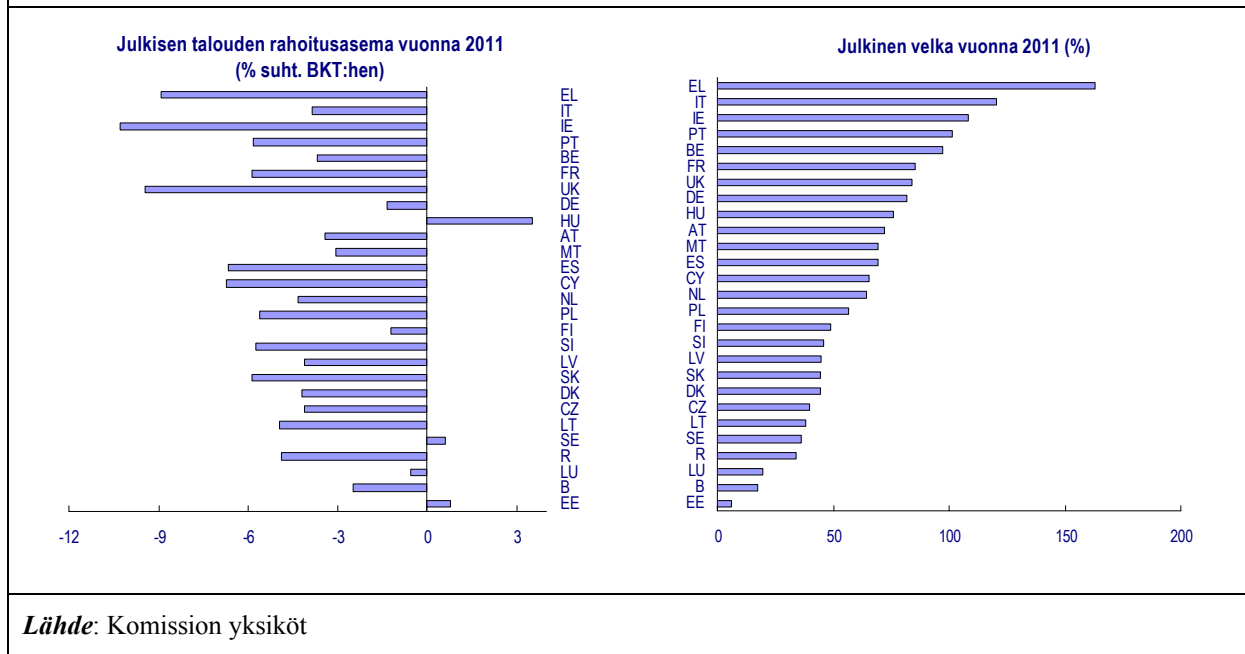
- **Myös väestön ikääntymisen aiheuttamat kustannukset ovat lisärasite julkiselle taloudelle.** Nykypolitiikan pohjalta väestön ikääntymiseen liittyvien julkisten menojen ennustetaan nousevan keskimäärin noin 4 ¾ prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen seuraavien 50 vuoden aikana koko EU:ssa, erityisesti eläkkeiden, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon menojen johdosta. Tältäkin osin tilanne vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioittain. Erot johtuvat väestön ikärakenteesta, kasvupotentiaalista ja eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmien rakenteesta, mutta myös julkisen talouden tilasta ja ulkoisesta kilpailukyvyistä.
- **Markkinapaineet ovat ennätyskorkealla.** Vaimeiden kasvunäkymien vuoksi rahoitusmarkkinoilla on esiintynyt vakavia epäilyjä joidenkin euroalueen jäsenvaltioiden julkisen talouden kestävydestä. Tämä on johtanut valtioiden ottamien lainojen korkojen nousuun ja edellisessä jaksossa kuvattuihin negatiiviseen kierteeseen ja heijastusvaikutuksiin.

Tällä hetkellä ainoa järkevä vaihtoehto on kattavan ja uskottavan finanssipoliittisen irtautumisstrategian toteuttaminen. Tämän strategian periaatteista sovittiin Ecofin-neuvostossa. Niiden mukaan julkisen talouden vakauttaminen on koordinoitava EU-maiden välillä ottaen huomioon kunkin maan erityistilanne. Lisäksi on sovittu, että vakauttaminen on käynnistettävä kaikissa EU:n jäsenvaltioissa viimeistään vuonna 2011, ja useiden maiden on käynnistettävä vakauttaminen jo aiemmin. Yhtä tärkeää on se, että jäsenvaltiot vahvistavat sovitulla tavalla julkisen talouden kehystä ja toteuttavat rakenteellisia toimia, jotka edistävät potentiaalista tuotannon kasvua ja näin tukevat julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä.

Irtautumisstrategia toimii: julkisen talouden vakauttaminen on käynnissä. Jäsenvaltioiden vuonna 2011 päivitettyissä vakaus- ja lähentymisohjelmissä esittämissä julkisen talouden suunnitelmissa ennustetaan, että julkisen talouden alijäämä supistuu alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2013. Julkisen talouden suunnitelmien täytäntöönpano on käynnissä. EU:n jäsenvaltioiden talous alkoi hieman kohentua jo vuonna 2010 sekä nopeutuvan talouskasvun että ensimmäisten vakautustoimenpiteiden ansiosta. Käytännössä kaikissa EU:n jäsenvaltioissa toteutettujen laajapohjaisten vakautustoimien vuoksi tilanne parantuu huomattavasti enemmän vuoden 2011 aikana. Positiivisen kehityksen odotetaan jatkuvan vuonna 2012 ja (politiikan pysyessä muuttumattomana) myös vuonna 2013, vaikka vauhti hieman hidastuukin. Kokonaistrendit peittävät kuitenkin alleen huomattavia maiden välisiä eroja. Tällä hetkellä 23 jäsenvaltioon sovelletaan liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä, ja niistä viidelle maalle on luotu rahoitustukiohjelma¹. Osa jäsenvaltioista on hyvää vauhtia korjaamassa kestäväällä tavalla liiallisen alijäämänsä, mutta joillakin jäsenvaltioilla on julkisen talouden sopeutukseen liittyvä kuilu, joten niiden on tehostettava toimiaan saavuttaakseen julkisen talouden tavoitteensa (kaavio 9, taulukko 1).

Kaavio 9. Julkisen talouden alijäämä ja julkinen velka EU:n jäsenvaltioissa vuonna 2011 (% suht. BKT:hen)

Lähde: Komission yksiköt

Kestävyysvarmistaminen on tärkein talouden vakauteen vaikuttava tekijä. Vuoden 2011 puoliväliin saakka finanssipoliittista irtautumisstrategiaa toteutettiin talouden toimeliaisuuden elpyessä. Kasvun ennustetaan kuitenkin pysähtyvän ensi vuonna. Valtioiden joukkovelkakirjojen markkinoilla esiintyneiden vakavien häiriöiden vuoksi useimmilla jäsenvaltioilla ei ole mahdollisuutta kasvattaa julkisen talouden alijäämää, koska julkisen talouden kestävyys on nyt tärkein tavoite. Tämä koskee erityisesti jäsenvaltioita, joita markkinat seuraavat tarkasti, ja niitä jäsenvaltioita, joiden julkinen talous on pahasti epätasapainossa (kaavio 10). Julkisen talouden liian vähäinen vakauttaminen voi nostaa riskilisiä, mikä puolestaan on erittäin haitallista talouskehitykselle.

¹ Kreikka, Irlanti, Portugali, Latvia (EU:n maksutasetukiohjelman voimassaoloaika päättyy tammikuussa 2012) ja Romania (johon sovelletaan varautumisohjelmaa).

Taulukko 1. Julkisyhteisöjen nettoluotonanto (% suht. BKT:hen); komission syksyn 2011 talousennuste. Liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn määräajat				
	2011	2012	2013	Korjaavien toimenpiteiden määräaika
Belgia	- 3,6	- 4,6	- 4,5	2012
Saksa	- 1,3	- 1,0	- 0,7	2013
Viro	0,8	- 1,8	- 0,8	Ei liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn piirissä
Irlanti	- 10,3	- 8,6	- 7,8	2015
Kreikka	- 8,9	- 7,0	- 6,8	2014
Espanja	- 6,6	- 5,9	- 5,3	2013
Ranska	- 5,8	- 5,3	- 5,1	2013
Italia	- 4,0	- 2,3	- 1,2	2012
Kypros	- 6,7	- 4,9	- 4,7	2012
Luxemburg	- 0,6	- 1,1	- 0,9	Ei liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn piirissä
Malta	- 3,0	- 3,5	- 3,6	2011
Alankomaat	- 4,3	- 3,1	- 2,7	2013
Itävalta	- 3,4	- 3,1	- 2,9	2013
Portugali	- 5,8	- 4,5	- 3,2	2013
Slovenia	- 5,7	- 5,3	- 5,7	2013
Slovakia	- 5,8	- 4,9	- 5,0	2013
Suomi	- 1,0	- 0,7	- 0,7	Ei liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn piirissä
Bulgaria	- 2,5	- 1,7	- 1,3	2011
Tšekki	- 4,1	- 3,8	- 4,0	2013
Tanska	- 4,0	- 4,5	- 2,1	2013
Latvia	- 4,2	- 3,3	- 3,2	2012
Liettua	- 5,0	- 3,0	- 3,4	2012
Unkari	3,6	- 2,8	- 3,7	2011
Puola	- 5,6	- 4,0	- 3,1	2012
Romania	- 4,9	- 3,7	- 2,9	2012
Ruotsi	0,9	0,7	0,9	Ei liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn piirissä
Yhdistynyt kuningaskunta	- 9,4	- 7,8	- 5,8	2014/2015
EU	- 4,7	- 3,9	- 3,2	-
Euroalue	- 4,1	- 3,4	- 3,0	-

Lähde: Komission yksiköt

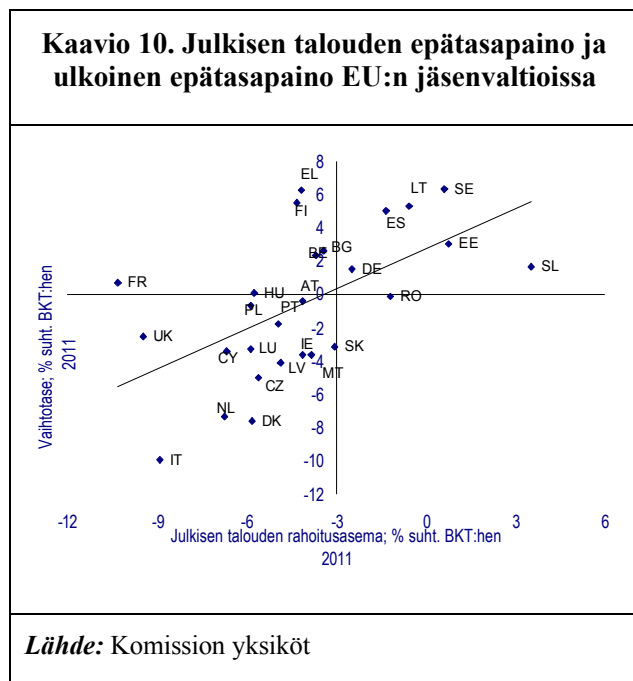
Tämän vuoksi vakauttamistoimien sisältö olisi määritettävä jäsenvaltioittain.

Jäsenvaltioiden erilaisista tilanteista tietoisena Ecofin-neuvosto vahvisti 4. lokakuuta 2011 pidetyssä kokouksessaan jälleen periaatteen, jonka mukaan julkisen talouden sopeuttamista olisi jatkettava eri tahtiin maakohtaisten julkisen ja makrotalouden riskien mukaisesti. Erityisesti on otettava huomioon seuraavaa:

- Jäsenvaltioiden, jotka ovat rahoitustukiohjelmien piirissä tai markkinoiden tarkassa seurannassa, olisi jatkossakin saavutettava sovitut julkisen talouden tavoitteet mahdollisesti muuttuvista makrotaloudellisista olosuhteista huolimatta.
- Jäsenvaltioiden, joilla on huomattava sopeutukseen liittyvä kuilu, joihin sovelletaan liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä tai joilla on suuri alijäämä, olisi nopeutettava sopeutustoimiaan. Keskeisen makrotaloudellisen skenaarion mahdollinen rajoitettu tarkistaminen alaspäin ei saisi johtaa viipeisiin liiallisten alijäämien korjaamisessa.
- Niissä jäsenvaltioissa, joilla ei ole liiallista ylijäämää ja jotka ovat asianmukaisella sopeutusuralla kohti keskipitkän aikavälin tavoitteitaan, finanssipolitiikka voi täysimääräisesti toteuttaa vastasyklisiä ja vakauttavaa tehtävänsä, kunhan julkisen talouden keskipitkän aikavälin kestävyys ei vaarannu.

Nykyisessä taloudellisessa

toimintaympäristössä on ehdottomasti varmistettava, että sekä meno- että tulopuolen vakauttamissuunnitelmissa rajoitetaan talouskasvua hidastavia negatiivisia vaikutuksia.

Käytettävissä olevat tiedot osoittavat, että menoperusteiset vakauttamistoimet onnistuvat todennäköisemmin, mutta asiaan vaikuttavat myös menojen koostumus ja laatu:

- Tuottaviin kohteisiin suunnattujen menojen, erityisesti pääomainvestointien, leikkauksissa olisi joka tapauksessa suosittava hankkeita, joilla on paras tuotto, jotta voidaan minimoida haittavaikutukset kasvupotentiaaliin.
- Julkisten menojen tehokkuus tietyssä menoluokassa vaihtelee selvästi paitsi jäsenvaltioittain myös yksittäisen jäsenvaltion sisällä.

Tässä on potentiaalisesti parantamisen varaa: tehottomimpien toimintayksiköiden nostaminen muiden tasolle voisi tuottaa suuria säästöjä julkisten palvelujen volyymin pysyessä samana.

- Menoja on priorisoitava, ja varojen käyttöä on tehostettava kaikilla hallintotasoilla. Tämän vuoksi talousarvioon on sisällytettävä tarvittavat toimintaa tukevat institutionaaliset välineet, kuten menojen tarkastelu, ohjelmabudjetointi ja tulosbudjetointi. Tasapuolisuuteen liittyvät näkökohdat on otettava huomioon, jotta varmistetaan julkisen talouden sopeuttamisesta aiheutuvan taakan tasapuolinen jakautuminen.

Samaan aikaan olisi kehitettävä verotuksen rakennetta ja sisältöä, jotta se edistää kasvua. Verouudistuksilla voi olla kaksi päämäärää: niillä voidaan ensinnäkin tukea julkisen talouden vakauttamista niissä jäsenvaltioissa, joissa on potentiaalia tukea menojen hillintää kasvattamalla verotuloja. Toisaalta verouudistuksilla voidaan tukea kasvua muuttamalla verotuksen rakennetta tai mukauttamalla yksittäisiä veroja. Näin voidaan esimerkiksi kannustaa työntekoa, tuotantoa ja investointeja tai tehostaa resurssien käytön tehokkuutta. Myös verotuksen rakenteella on merkitystä:

- Jäsenvaltioiden, joissa erityisesti heikommassa asemassa olevien työntekijöiden (esimerkiksi alhaisen ammattitaidon työntekijät ja kotitalouden toiset tulonsaajat) ansiotulojen verotus on kireää, olisi siirrettävä verotuksen painopistettä veroihin, jotka haittaavat vähemmän kasvua. Näitä veroja ovat esimerkiksi kulutus-, kiinteistö- ja ympäristöverot. Työn verotuksen jakautumista eri tuloluokkien kesken voitaisiin myös harkita.

- Jäsenvaltioiden, joilla on entisestään korkeat yritysten tuloverot, pitäisi välttää veronkorotuksia erityisesti näinä aikoina, kun investoinnit ovat vähäisiä.
- Työvoiman liikkumisen lisäämiseksi ja asuntokannan tehokkaan jakautumisen kannalta voisi olla aiheellista siirtää asumisen verottamisen painopistettä kauppatapahtuman verottamisesta toistuviin veroihin.
- Verotukien leikkaaminen ansio- ja yritystuloverotuksessa ja arvonlisäverodirektiivin mukainen alv-vapautusten ja alennettujen verokantojen rajoittaminen laajentavat veropohjaa. Näin saadaan enemmän tuloja ja/tai voidaan alentaa verokantoja, mikä piristää kasvua.
- Yksityistä velkaa lisääviä kannustimia olisi monissa jäsenvaltioissa vähennettävä yritysverotuksessa ja asuntomenojen käsittelyssä henkilökohtaisessa tuloverotuksessa.
- Verotus saadaan useimmissa jäsenvaltioissa ympäristöystävällisemmäksi poistamalla asteittain piilevät verotuet.
- Jäsenvaltioiden, joissa verolakeja noudatetaan heikosti, olisi tehostettava hallintonsa veronkantovalmiuksia ja puututtava tiukemmin veronkiertoon.
- Verosääntöjen noudattamisesta aiheutuvan taakan keventäminen voi parantaa yritysten toimintaympäristöä. Tämä edellyttää läpinäkyvyyden lisäämistä, verolainsäädännön ja sen noudattamiseen liittyvien säännösten yksinkertaistamista sekä maksumenettelyjen rationalisointia.
- Jäsenvaltioita kehoitetaan hyödyntämään täysimääräisesti välineitä, joilla helpotetaan eri maiden verohallintojen välistä yhteistyötä. Näin varmistetaan, että parhaat käytänteet tunnistetaan ja niitä vaihdetaan EU:n alueella, veronkantoa tehostetaan ja säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia alennetaan.

Väestön ikääntymisestä aiheutuviin julkisen talouden haasteisiin on vastattava pikaisilla uudistuksilla. Sosiaaliturvajärjestelmien (eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmä) uudistusten toteuttaminen on edennyt huomattavasti viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana, mutta paljon on vielä tehtävä. Viimeisimmässä vuotuisessa kasvuselvityksessä korostettiin, että eläkeuudistus vaatii välittömiä toimia. Useissa maissa eläkeuudistusprosessia ei ole aloitettu, ja eläkemenojen ennustetaan kasvavan voimakkaasti lähivuosina. Eläkkeiden tasoon liittyvät lupaukset on näissä maissa mukautettava siihen, mikä on realistista julkisen talouden kestokyvyn kannalta. Myös terveydenhuoltojärjestelmistä on tehtävä kustannustehokkaampia, kestävämpiä ja enemmän ennalta ehkäisevään terveydenhuoltoon suuntautuneita, jotta väestön ikääntymiseen liittyvää arvioitua kustannusten nousua voidaan hillitä.

Erityisen tärkeää on yhdistää eläkkeellejäämisikä ja elinajanodotteen kehitys. Eläkeiän nostaminen korvaisi osittain jo tapahtuneen eliniän pidentymisen, jota ei ole vielä otettu huomioon eläkejärjestelmissä. Eläkeiän yhdistäminen elinajanodotteeseen auttaisi tasapainottamaan työ- ja eläkevuosien suhdetta. Jotta ihmiset pystyvät ja heitä kannustetaan työskentelemään pidempään, eläkejärjestelmien uudistamista on tuettava politiikalla, jolla varmistetaan ikääntyneiden työntekijöiden integrointi työmarkkinoille ja tuetaan aktiivista

terveenä ikääntymistä. Lisäksi tarvitaan verotukseen ja etuuksien tasoon liittyviä kannustimia, joiden avulla ihmiset pysyvät pidempään työelämässä.

Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä parantavien maakohtaisten suositusten täytäntöönpano on käynnissä, mutta täytäntöönpanon vauhti ja määrätietoisuus vaihtelevat. Tätä alaa koskevia suosituksia on annettu 17 jäsenvaltiolle, joista 12 on toteuttanut toimia. Jäsenvaltiot ovat muun muassa uudistaneet eläkejärjestelmiään ja lisänneet ikääntyneiden työntekijöiden kannustimia pysyä työmarkkinoilla. Työmarkkinaosapuolten ja valtion väliseen sopimukseen perustuva lakisääteisen eläkeiän nostaminen ja sen yhdistäminen elinajanodotteeseen on tärkeä edistysaskel. Tosin näitä sopimuksia, jotka ovat useilla jäsenvaltioilla työn alla, ei ole juurikaan vielä saatu valmiiksi. Työkyvyttömyyseläkejärjestelmiin pääsyä ja pitkäaikaishoidon vakuutusten uudistamista koskevat toimet ovat olleet vähäisiä.

Julkisen talouden uskottava kehys ja tehokkaat valvontamekanismit lujittavat julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä. Tällä hetkellä ongelman muodostavat julkisen talouden rooli lyhyen aikavälin vakauttamisessa ja sijoittajien huoli julkisen velan kestävästä tasosta joissakin jäsenvaltioissa. Tilannetta parantaisi uskottava sitoutuminen julkisen talouden saattamiseen kestäväälle pohjalle. Jos markkinoiden odotukset perustuvat uskottavaan keskipitkän aikavälin sopeutusuraan, sijoittajat hermostuvat vähemmän finanssipoliittikan aggregaattien lyhyen aikavälin vaihtelusta, mikä jättää vakauttamistoimille enemmän liikkumavaraa. Markkinoiden rauhoittamisessa kansallisilla julkisen talouden kehyksillä ja EU:n suorittamalla julkisen talouden valvonnalla on keskeinen tehtävä.

Vakaus- ja kasvusopimukseen tehtävät laajapohjaiset muutokset tehostavat julkisen talouden valvontaa. Talouden valvonnan tehostamiseksi on annettu komission syyskuussa 2010 ehdottama kuuden säädöksen paketti talouden ohjauksesta ja hallinnasta. Säädöspaketti tulee voimaan vuoden 2011 loppuun mennessä, ja sillä vahvistetaan EU:n talouden valvonnan ja koordinoinnin sääntelykehystä vuodesta 2012. Uusi lainsäädäntö muuttaa selvästi talouden valvonnan toteuttamista EU:ssa. Säädöspaketti on pantava täytäntöön nopeasti ja määrätietoisesti, jotta voidaan vastata markkinoiden odotuksiin, finanssipoliittinen ja makrotaloudellinen epätasapaino voidaan poistaa ja kestäväälle talouskasvulle saadaan perusta (kehikko 1).

Julkisen talouden kansallisten kehysten vähimmäisvaatimuksista annettavalla uudella direktiivillä on mahdollista parantaa kansallisia talousarviomenettelyjä. Julkisen talouden päätöksentekoa sääntelevien institutionaalisten ja menettelyjä koskevien järjestelyjen (esimerkiksi kansallisten julkisen talouden sääntöjen, monivuotisten julkisen talouden puitteiden ja riippumattomien instituutioiden) laatu voi huomattavasti parantaa julkisen talouden toteutumaa. Direktiiviin perustuvat muutokset voivat parantaa finanssipoliittikan toteuttamista kansallisella tasolla ja edistää vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista. Jäsenvaltioiden olisi pantava direktiivi nopeasti täytäntöön toteuttamalla tarvittavat uudistukset direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla. Euroalueen jäsenvaltioilla on erityisen suuret kannustimet nopeuttaa direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Euroalueen huippukokouksessa lokakuussa tehty sopimus vähimmäisvaatimusten ylittämisestä on askel oikeaan suuntaan. Joidenkin euroalueen jäsenvaltioiden (esimerkiksi Espanja) perustuslakeihin sisällytetyt kansalliset julkisen talouden säännöt ovat direktiivin säännöksiä tiukempia.

Julkisen talouden kehyksiä parantavien maakohtaisten suositusten täytäntöönpano on edennyt vaihtelevaa tahtia. Yhdelletoista jäsenvaltiolle on annettu tätä alaa koskevia maakohtaisia suosituksia. Suositukset koskivat monia aloja, kuten verohallinnon ja veronkannon tehokkuutta, monivuotisten talousarviosääntöjen ja menokattojen käyttöönottoa, velkajarrujen toteuttamista käytännössä, riippumattomien julkisen talouden neuvostojen roolia sekä talousarviotietoihin ja läpinäkyvyyteen yleisemmin liittyviä kysymyksiä. Tähän mennessä vain viisi jäsenvaltiota kymmenestä on edistynyt selvästi. Toteutettuihin toimiin kuuluu talousarvion tasapainottamista ja velkajarruja koskevia perustuslain taseisia säännöksiä, finanssipolitiikasta keskushallinnossa vastaavien viranomaisten valtuuksien kasvattamista suunnittelun ennustettavuuden parantamiseksi sekä riippumattomien julkisen talouden neuvostojen perustamista tai vahvistamista. Niissä maissa, joissa toteuttaminen on kesken, lainsäädäntöprosessi on varhaisessa vaiheessa, mutta menossa oikeaan suuntaan.

Talouspolitiikan koordinoinnin tehostamista on jatkettava erityisesti euroalueella.

Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso ja kuuden säädöksen paketti muodostavat vahvan ohjaus- ja valvontakehyksen. Ohjaus- ja valvontakehyksessä, mukaan lukien unionin ulottuvuus, on kuitenkin vielä tehostamisen varaa, joka on käytettävä. Euroalueen tarpeet pitäisi ottaa korostuneemmin huomioon jäsenvaltioiden politiikan suunnittelussa, toteuttamisessa ja jälkiarvioinnissa. Näin voitaisiin tehostaa talouspolitiikan koordinoitua tiukentuvilla valvontamenettelyillä (asettamalla enemmän rajoitteita kansallisille talousarvioille ja talouspolitiikalle), jos jäsenvaltio poikkeaa sovitusta varovaisen politiikan linjasta. Tältä osin komissio on vahvistanut talous- ja raha-asioista vastaavan komission jäsenen asemaa tekemällä hänestä talous- ja raha-asioista ja eurosta vastaavan komission varapuheenjohtajan. Unionin menetelmän pohjalta on muodostettava yksi johdonmukainen kehys, jolla tehostetaan talouden ohjausta ja hallintaa.

Kehikko 1: Kuuden säädöksen paketti, jolla parannetaan talouden ohjausta ja hallintaa EU:ssa

Talous- ja finanssikriisi ovat paljastaneet huomattavia heikkouksia EU:n talouden ohjauksessa ja hallinnassa.

Kriisin kattavaan ratkaisuun pyrkivä komissio antoi 29. syyskuuta 2010 kuusi säädösehdotusta, joilla tehostetaan talouden ohjausta ja hallintaa. Kolmessa asetuksessa lujitetaan vakaus- ja kasvusopimusta, kahdessa asetuksessa otetaan käyttöön uusi menettely, jolla ennaltaehkäistään ja korjataan makrotalouden epätasapainoa. Neuvoston direktiivissä puolestaan säädetään jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vähimmäisvaatimuksista.

Nämä kuusi säädöstä muuttavat merkittävästi tapaa, jolla talouden valvonta toteutetaan. Esimerkiksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn käynnistäminen voi perustua julkisen talouden alijäämän lisäksi myös julkisen velan kehitykseen jäsenvaltioissa, joilla on velkaa yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen ja joiden on supistettava velkaansa tietyn viitearvon mukaisesti. Makrotalouden epätasapainon uudella valvontamekanismilla (liiallista epätasapainoa koskeva menettely) pyritään ennaltaehkäisemään ja korjaamaan makrotalouden epätasapaino varoitusjärjestelmällä, jossa käytetään muun muassa indikaattorit sisältävää tulostaulua ja riskiltään suurempien maiden tilanteesta tehtäviä yksityiskohtaisia selvityksiä. Vakaus- ja kasvusopimuksen ja liiallista epätasapainoa koskevan menettelyn täytäntöönpanoa on tehostettu ottamalla käyttöön määräyksiä rikkoville euroalueen jäsenvaltioille määrättävät progressiiviset taloudelliset seuraamukset ja käänteisen määräänemmistön laajennettu soveltaminen. Tässä äänestysjärjestelmässä komission suositus tai ehdotus neuvostolle katsotaan hyväksytyksi, ellei jäsenvaltioiden määräänemmistö vastusta sitä. Julkisen talouden kansallisten kehysten vähimmäisvaatimuksista annetulla uudella direktiivillä varmistetaan, että kansalliset julkisen talouden kehykset ovat keskeisten vaatimusten mukaisia. Näin jäsenvaltioilla on paremmat mahdollisuudet noudattaa vakaus- ja kasvusopimuksesta johtuvia julkisen talouden velvoitteitaan.

Politiikan painopisteet

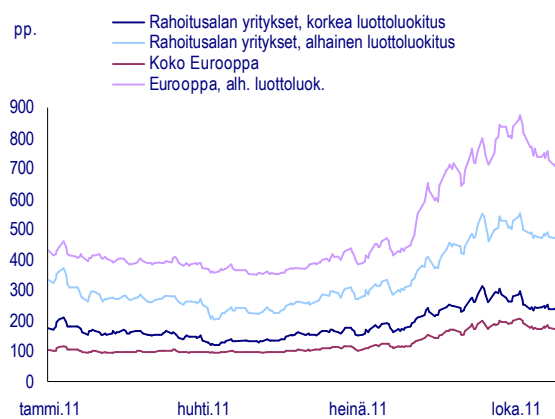
Jotta edellä esitettyihin haasteisiin voidaan vastata, vuosina 2012–2013 tarvitaan toimia erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

- Julkisen talouden vakauttamista olisi jatkettava, mutta sopeuttamisen eteneminen eriytetään maakohtaisesti.
- Julkisen talouden sopeuttamistoimien olisi oltava ennen kaikkea talouskasvua edistäviä. Yleisesti ottaen on suosittava menoihin vaikuttavia sopeuttamistoimia, mutta kasvua edistävien menojen on oltava etusijalla. Menojen laatua on pyrittävä parantamaan kaikilta osin.
- Verotuksen rakenteiden vaikutusta kasvuun on tarkasteltava.
- Eläkejärjestelmien uudistukset on aloitettava, ja käynnissä olevat uudistukset on toteutettava täysimääräisesti. Eläkeiän nostaminen voisi olla lupaava lyhyen aikavälin prioriteetti.
- Kuuden säädöksen paketti on pantava täytäntöön nopeasti ja määrätietoisesti, mukaan lukien julkisen talouden kehyksiä koskevaan direktiiviin sisältyvät vaatimukset. Euroalueen jäsenvaltioiden on perustettava toimensa näihin säädöksiin ja noudatettava sitoumustaan ylittää direktiivin vähimmäisvaatimukset. Komission ehdotukset euroalueen talouden ohjauksen ja hallinnan tehostamisen jatkamiseksi on toteutettava viipymättä.

3. RAHOITUSALA: NOIDANKEHÄN RIKKOMINEN

Pankkisektorin ja valtionvelkamarkkinoiden negatiivinen kierre on ollut keskeinen jännitteitä lisäävä tekijä nykyisessä kriisissä. Kuten 1 jaksossa esitetään, pankkisektorin ja valtionvelkamarkkinoiden välinen negatiivinen kierre on lisännyt sijoittajien epäilyjä pankkien ja valtioiden velanhoitokyvystä. Tämä on johtanut sekä valtioiden että rahoituslaitosten rahoituskustannusten kasvuun. Pitkittyessään tilanne on kestämaton (kaavio 11). Edellisessä jaksossa mainittujen toimenpiteiden lisäksi noidankehän rikkominen edellyttää sitä, että samaan aikaan vahvistetaan pankkisektoria ja luodaan uskottava ja tehokas tukijärjestelmä pankeille ja valtionvelkamarkkinoille.

Kaavio 11. iTraxx – maksujen laiminlyönnin riski, rahoitusala ja kaikki alat

Huomautus: Indikaattorissa tiivistetään likviditeitiltään parhaiden Investment Grade -luokan luottoriskinvaihtosopimusten (CDS) hintojen kehittyminen euroalueen luottomarkkinoilla ja annetaan viitearvo hinnalle, joka sijoittajien on maksettava suojatakseen joukkovelkakirjansa maksulaiminlyönneiltä. Hintojen nousu viittaa siihen, että sijoittajat ovat kiinnittäneet huomionsa pankkeihin, jotka rahoittavat omien maidensa julkisyhteisöjen velkoja tai joilla on suuria riskejä ohjelmamaissa tai kriisin saastuttamilla alueilla.

Lähde: Komission yksiköt

Terve rahoitusjärjestelmä ja vakaa pankkisektori ovat keskeisiä elpymisen tukijoita ja pitkän aikavälin kasvun rahoittajia.

Rahoitusmarkkinoiden ylilyönnit, jotka johtivat maailmanlaajuiseen kriisiin, ovat heikentäneet finanssialan uskottavuutta ja asemaa taloudessa. Finanssiala kärsi suuresti kriisistä, ja täydellinen romahdus vältettiin vain julkisella tuella. Finanssialalla on kuitenkin ratkaiseva merkitys markkinataloudessa, koska se yhdistää säästäjien ja lainanottajien tarpeet alueellisesti ja ajallisesti ja edistää reaalityalouden rahoittamista. Euroopassa pankkisektori toteuttaa tehtäväänsä tarjoamalla luottoja yrityksille ja kotitalouksille. Tämän vuoksi on tärkeää viedä loppuun käynnissä oleva rahoitusjärjestelmän tervehdyttäminen ja pankkialan rakenneuudistus. Näin turvataan kestävä elpymisen edellytykset.

Julkinen ja yksityinen sektori ovat toteuttaneet lukuisia toimia, joilla

palautetaan EU:n finanssialan elinkelpoisuus. Julkinen tuki on täysin EU:n valtiontukisäännösten mukaisesti ollut pääasiassa pääomasijoituksia, joilla katetaan aiempia tappioita ja parannetaan pankkien valmiuksia selviytyä heikommista ajoista. Myös takauksia on käytetty pyrittäessä palauttamaan luottamus finanssialaan ja elvyttämään pankkien tukkurahoitusmarkkinoita. Sisämarkkinoille soveltuvin ehdoin myönnettävän tarpeellisen julkisen tuen saatavuutta helpotettiin finanssilaitoksille myönnettävän valtiontuen erityisillä kriisisäännöillä, jotka komissio otti käyttöön vuosina 2008–2009. Näillä poliittisilla toimilla saavutettiin jonkin verran edistystä, mutta tilanne pysyi epävakana eikä luottamus koskaan täysin palautunut. Kolmella peräkkäisellä vuodesta 2009 suoritettulla EU:n kattavalla stressitestillä ei ole onnistuttu vakuuttamaan sijoittajia EU:n pankkien taseiden vakaudesta, vaikka pankit ovat ennen testejä tai niiden jälkeen huomattavasti parantaneet pääomiensa määrää ja laatua. Pankkisektorin jatkuvan epävakauden vuoksi komissio aikoo jatkaa valtiontukea koskevien kriisitilanteen poikkeussääntöjen soveltamista vuoden 2011 jälkeen.

Finanssialan sääntelyä ja valvontaa on tehostettu, ja niillä on tärkeä tehtävä pyrittäessä palauttamaan luottamus finanssimarkkinoilla.

Kolme uutta Euroopan valvontaviranomaista aloittivat toimintansa vuoden 2011 alussa. Ne edistävät valvonnan lähentymistä pankkien ja markkinoiden sekä vakuutusten ja eläkkeiden valvonnassa. Ne toimivat tiiviissä yhteistyössä uuden Euroopan järjestelmäriskikomitean kanssa, joka vastaa makrotason vakauden valvonnasta. Lisäksi komissio antoi 20. heinäkuuta 2011 ehdotuksen säädöspaketiksi, jolla lujitetaan pankkisektorin valvontaa. Ehdotuksessa EU:n lainsäädäntöön sisällytetään Basel III -sopimus, joka on G20-maiden tasolla sovittu pankkien pääomarakenteen kansainvälinen normi. Sen mukaan pankeilla on oltava enemmän ja parempaa pääomaa tulevien häiriöiden varalta. Ehdotukseen sisältyy myös pankkivalvonnan ohjekirja, jolla lisätään läpinäkyvyyttä ja parannetaan vakavaraisuussäännösten soveltamisen valvontaa. Tulevaisuudessa tarvitaan vielä asianmukainen EU:n laajuinen finanssilaitosten

kriisinhallintakehys, jolla vahvistetaan pankkien kriisinsietokykyä ja ennaltaehkäistään paremmin häiriöt.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi vastikään ns. pankkipaketin, joka koostuu pankkisektoria entisestään vahvistavista toimenpiteistä. Euroopan pankkiviranomaisen ehdotukseen perustuva paketti on keskeinen osa kattavaa suunnitelmaa, jolla pyritään palauttamaan luottamus pankkimarkkinoihin ja ratkaisemaan euroalueen valtionvelkakriisin aiheuttamat ongelmat. Sovittu paketti koostuu kahdesta osasta: i) EU:n koordinoitu pidempiaikaisen rahoituksen takausjärjestelmä, jolla tuetaan pankkien mahdollisuuksia hankkia pidempiaikaista rahoitusta; ja ii) toimenpiteet, joilla vahvistetaan pankkien pääomatilannetta ja luodaan aiempaa parempi pääomapuskuri EU:n pankkijärjestelmään. Kansallisia valvontaviranomaisia on pyydetty toimimaan yhteistyössä pankkien kanssa ja laatimaan pääomapohjan vahvistamiseen tähtäviä strategioita, jotka eivät vaaranna luottojen myöntämistä talouselämälle. Uutta pääomaa on hankittava ensisijaisesti yksityisistä lähteistä. Niiden puuttuessa voidaan käyttää julkisia varoja, ensin kansallisista lähteistä ja viimeisenä keinona Euroopan rahoitusvakaussäilyneestä (ERVV). Pankkipaketti on ehdottomasti pantava täytäntöön sovitussa aikataulussa. Suunnitelman onnistuminen edellyttää valvontaviranomaisten ja hallitusten toimien tiivistä EU:n tason koordinoitua.

Vahvistettu ERVV vähentää saastumisriskiä valtionvelkamarkkinoilla ja koko finanssimarkkinoilla. Muutamat viime vuodet ovat selvästi osoittaneet, että kriisejä ei pystytä tehokkaasti ratkaisemaan pelkillä kansallisilla toimilla, jotka eivät myöskään ole yhteensopivia EU:n pitkälle yhdentyneen finanssi- ja talousjärjestelmän kanssa, etenkin euroalueella. Valtioiden ja pankkien vakavaraisuuden lujittaminen on ensimmäinen puolustuslinja, mutta EU-tason välineet ovat tarpeen, koska ne toimivat viime kädessä finanssilaitosten ja valtioiden tukena. Tämän vuoksi euroalueen valtioiden ja hallitusten päämiehet sopivat 21. heinäkuuta 2011 ERVV:n ja sen seuraajan Euroopan vakaussäilyneen (EVM) vahvistamisesta antamalla niille uusia välineitä, joiden avulla ne voivat i) toteuttaa toimia varautumisohjelman avulla; ii) rahoittaa finanssilaitosten pääomapohjan vahvistamista myöntämällä lainoja valtioille, myös sellaisille, jotka eivät osallistu ohjelmaan; iii) osallistua valtionvelkakirjojen ensisijaisille ja jälkimarkkinoille. Eurooppa-neuvosto päätti 26. lokakuuta 2011 kasvattaa ERVV:n resursseja kahdella vaihtoehdolla, jotka eivät sulje toisiaan pois: i) erilliset takaukset jäsenvaltioiden liikkeeseen laskemalle uudelle velalle ja ii) yksityisen ja julkisen sektorin rahoituslaitosten ja sijoittajien resurssien yhdistäminen.

Strategian onnistuminen edellyttää nopeaa täytäntöönpanoa ja viranomaisten tiivistä yhteistyötä. Euroopan rahoitusvakaussäilyneitä ja Euroopan vakaussäilyneitä koskevat toimenpiteet ovat kunnianhimoisia, mutta ne on toteutettava viipymättä, jotta uudet välineet saadaan välittömästi käyttöön. Samaan aikaan on pyrittävä pääsemään sopimukseen EVM:n mahdollisimman pikaisesta perustamisesta, koska sen vankemmalla pääomarakenteella voidaan parantaa ERVV:n tiettyjä ominaisuuksia. Lisäksi jäsenvaltioiden toiminnan hyvällä koordinaatiolla sekä kriisin ratkaisuun tähtäviä strategioita laativien finanssi- ja rahapolitiikasta vastaavien viranomaisten tiiviillä yhteistyöllä voidaan lisätä luottamusta EU:n kykyyn palauttaa vakaus. Johdonmukainen viestintä on toimien onnistumisen ehdoton edellytys.

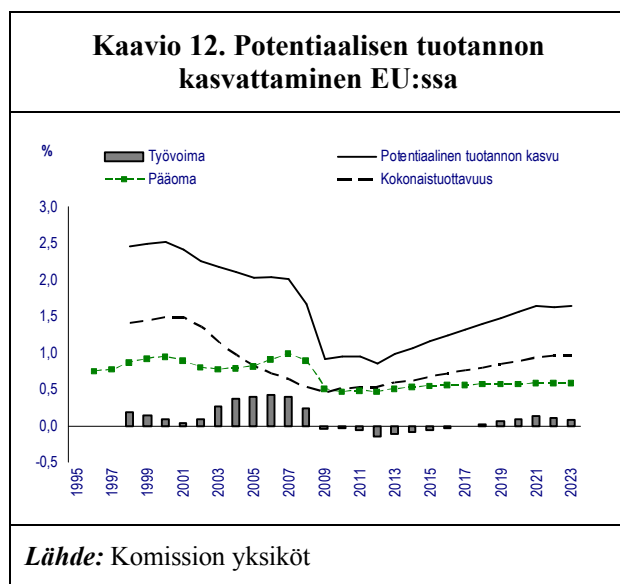
Maakohtaisten finanssialaa koskevien suositusten täytäntöönpanossa on edistytty merkittävästi, mutta ei kaikissa maissa. Kahdeksalle jäsenvaltiolle on annettu tätä alaa koskevia maakohtaisia suosituksia. Useat maat ovat aloittaneet toimet, joilla vahvistetaan vakavaraisuusvalvonnan kehystä, jatketaan pankkialan rakenneuudistuksia, lisätään kilpailua

alalla ja tuetaan pääomasijoitusten saatavuutta. Joissakin tapauksissa ilmoitetut suunnitelmat eivät ole riittävän kunnianhimoisia, ja täytäntöönpano on puutteellista. Edellä kuvattujen riskien ja epävarmuustekijöiden vuoksi tarvitaan määrätietoisempia toimia erityisesti silloin, kun heijastusvaikutukset ovat todennäköisesti suuria.

Politiikan painopisteet:

- Kaikkien finanssipoliittisten aloitteiden tärkein strateginen tavoite on valtionvelkakriisin ja finanssialan yhteyden katkaiseminen.
- ERVV:n ja EVM:n valmiuksia on kasvatettava erillisillä takauksilla ja yhdistämällä julkisen ja yksityisen sektorin resursseja, perussopimuksen säännöksiä noudattaen.
- Koska joidenkin jäsenvaltioiden julkisessa taloudessa ei ole riittävästi liikkumavaraa finanssialan tukemiseksi, on perustettava jäsenvaltioita tukevia mekanismeja ja vahvistettava EU:n roolia näiden toimien koordinoijana.
- Pääomia koskeva lainsäädäntö on annettava ja pantava nopeasti täytäntöön samalla kun laaditaan finanssilaitoksia koskevaa EU:n kriisinhallintakehystä. Pankkisektorin uudistusten yhteydessä on huolehdittava siitä, että ne eivät haittaa luottojen myöntämistä reaalityalouden toimijoille.

4. RAKENNEUUDISTUKSET KASVUN TUKEMISEKSI JA EPÄTASAPAINON KORJAAMISEKSI

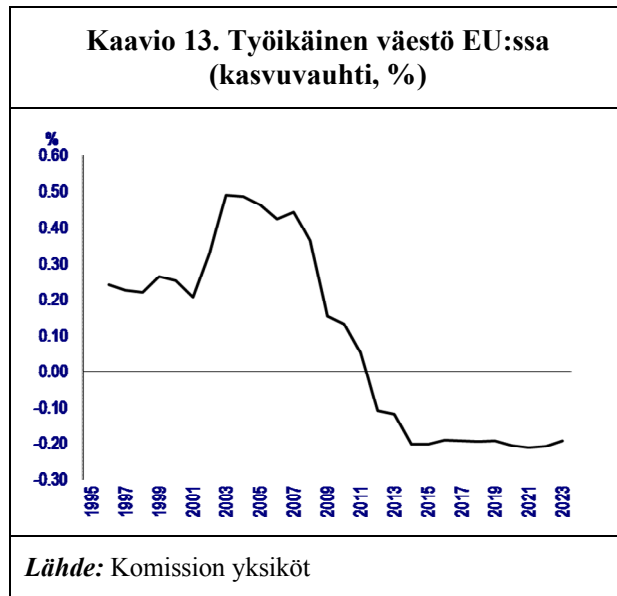
Kasvua edistävien rakenneuudistusten on oltava asialistan kärjessä. Euroopan pitkän aikavälin kasvupotentiaali on jäänyt jälkeen vertailumaista ja heikentynyt entisestään finanssikriisin aikana (kaavio 12). Myös lyhyen aikavälin kasvunäkymät ovat heikot, mutta kasvua tukevat välineet on erityisesti finanssipolitiikan osalta käytetty suurelta osin loppuun. Nyt on keskityttävä vakauden varmistamiseen, kuten edellisissä jaksoissa selitetään.

Kunnianhimoisista rakenneuudistuksista muodostuvalla kunnianhimoisella ohjelmalla näkymistä saadaan positiivisempia parantamalla kasvupotentiaalia, poistamalla kilpailukyvyssä olevat erot ja edistämällä

sopeutumistoimia. Jäsenvaltioiden ja koko EU:n on toteutettava rakenneuudistukset (yksityiskohtaiset tiedot koko EU:n kattavista uudistuksista on liitteessä I ”Tilannekatsaus Eurooppa 2020 -strategian toteuttamiseen”).

Rakenneuudistuksilla voidaan lisätä kasvupotentiaalia ja puuttua makrotalouden epätasapainoon. Rakenneuudistusten avulla voidaan tehostaa taloutta ja resurssien käyttöä ja siten laajentaa sitä tuotannon tasoa, johon taloudessa voitaisiin päästä täystyöllisyyden aikana, sekä kiihdyttää kasvuvauhtia. Uudistuksilla voidaan lisäksi parantaa talouksien

sopeutumiskykyä, sillä ne tukevat välttämätöntä työvoiman ja pääoman uudelleenkohdentamista alojen välillä. Rakennuudistukset ovat keskeinen keino korjata makrotalouden epätasapainoa. Vaikka makrotalouden epätasapainoa on jo saatu vähennettyä, eräissä jäsenvaltioissa tarvitaan edelleen merkittäviä sopeutustoimia. Rakenteelliset ongelmat, jotka koskevat esimerkiksi kilpailukykyä tai kysynnän kestävyyttä, vaikuttivat osaltaan makrotalouden epätasapainon kehittymiseen ennen kriisiä. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan rakennuudistuksia, jotta voidaan turvata asianmukaiset sopeutustoimet, ehkäistä epätasapainon kehittyminen tulevaisuudessa ja varmistaa kasvun käynnistyminen.

EU:n väestöennusteet osoittavat, että tarvitaan uudistuksia, joilla voidaan nostaa työllisyysastetta kestäväällä tavalla.

Työkäisen väestön osuus on EU:ssa vähentynyt jatkuvasti, ja tämän kehityssuuntauksen arvioidaan jatkuvan (Kaavio 13). Eurooppa 2020 -strategiassa asetetaan tavoitteeksi työllisyysasteen nostaminen nykyisestä 69 prosentista 75 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tarkoitus on näin osittain tasapainottaa tätä kehityssuuntausta. Lisäksi kriisi on lisännyt merkittävästi työttömyyttä, ja tämä tilanne uhkaa jäädä pysyväksi. Tässä tilanteessa etusijalle olisi asetettava uudistukset, joilla tuetaan työpaikkojen luomista, vähennetään

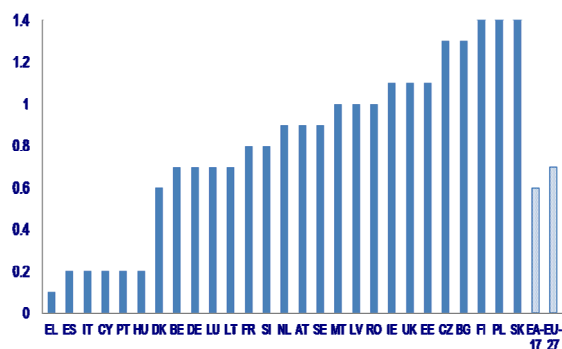
työttömyyttä ja varmistetaan työmarkkinoille osallistumisasteen säilyminen. Samalla olisi otettava oppia eräissä jäsenvaltioissa onnistuneesti toteutetuista työmarkkinuudistuksista ja vaihdettava hyviä käytänteitä, joilla on onnistuttu lisäämään työllisyyttä ja vähentämään työttömyyttä ennen kriisiä.

Tuottavuuden kasvu olisi asetettava etusijalle, sillä sen avulla voidaan lisätä tuotannon kasvua ja edistää sopeutustoimia. Tämänhetkinen väestönkehitys viittaa siihen, että asukaskohtaista kasvua voidaan lisätä lähivuosikymmeninä pääasiassa kasvattamalla tuottavuutta. Jos samalla vertaillaan tuottavuutta eri jäsenvaltioissa, vaikuttaa siltä, että monissa maissa on runsaasti parantamisen varaa (Kaavio 14). On tärkeä huomata, että kaikista käytettävissä olevista kasvutekijöistä pääomaintensiteetin lisäämisellä tai työpaikkojen luomisella on vain väliaikaisia vaikutuksia tuotantoon. Sen sijaan innovoinnista ja teknologisista edistysaskelista peräisin oleva tuottavuuden kasvu on kestävää pitkällä aikavälillä. **Tieto- ja viestintäteknologia on merkittävä kasvun veturi, jonka osuus tuottavuuden kasvusta kehittyneissä talouksissa on yli puolet.** Tällöin tuottavuuden kasvu on sopusoinnussa työllisyyden kasvun kanssa.

Kasvattamalla tuottavuutta voidaan osaltaan vähentää vaihtotaseen epätasapainoa pysyvästi. Tuottavuuden kasvu erityisesti suljetulla sektorilla, kuten useimpien palvelujen alalla, vähentää kotimaisia hintapaineita, jotka kohdistuvat esimerkiksi vientisektorille suuntautuviin kotimaisiin tuotantopanoksiin, ja siten parantaa kyseisen sektorin kilpailukykyä. Lisäksi palvelualan tuottavuuden paraneminen lisää mahdollisuuksia siirtää resursseja vientisektorille, mikä on tarpeen kestäväen mukauttamisen toteuttamiseksi. Nämä sopeutuskeinot ovat erityisen tärkeitä niille maille, joilla on ulkoinen vaje. Samalla suurempi

tuottavuuden kasvu lisää kotimaista kysyntää, joka on kärsinyt markkinoiden toimintahäiriöistä ja epäonnistuneesta päätöksenteosta. Tämä on erityisen tärkeää ylijäämämaissa, joissa kotimainen kysyntä on heikkoa.

Kaavio 14. Ennuste tuottavuuden kasvusta vuosina 2010–2020, EU:n jäsenvaltiot, vuotuinen keskiarvo

Lähde: Komission yksiköt, Talouspoliittinen komitea

Tuottavuushaaste vaihtelee maittain (Kaavio 14). Vaikka tuottavuutta on parannettava kaikkialla EU:ssa, eräissä jäsenvaltioissa haaste on muita suurempi. Tämä koskee lähinnä niitä jäsenvaltioita, joissa ulkoinen epätasapaino on suuri. Näissä maissa tuottavuuden kasvu tuo erityistä lisäarvoa helpottamalla tasapainottamista, kuten edellä on esitetty, mutta toisaalta niiden tilanne näyttää olevan muita jäsenvaltioita huonompi.

Työvoimakustannuksia on mukautettava tehokkaasti, jotta voidaan vähentää epätasapainoa ja jarruttaa työttömyyden kasvua. Tämä on erityisen tärkeää

euroalueella, sillä kustannusten ja hintojen sopeuttaminen on ainoa nimellisen sopeuttamisen keino rahaliitossa. Sopeuttaminen on jo käynnistetty, mutta sitä on jatkettava, jotta voidaan vähentää sisäistä epätasapainoa (jatkuva suuri työttömyys, kotitalouksien kotimaista kysyntää heikentävät rakenteelliset heikkoudet) ja ulkoista epätasapainoa (kilpailukyvyyn jatkuva lasku, joka lisää vaihtotaseen epätasapainoa). Nämä tavoitteet on otettava huomioon palkanmuodostusmekanismeissa.

Tämänhetkisissä makrotaloudellisissa olosuhteissa tarvitaan huolellista ja valikoivaa lähestymistapaa rakenteellisiin toimiin. Hitaan kasvun ja finanssimarkkinoiden jännitteiden vuoksi etusijalle on asetettava uudistukset, joilla voidaan vauhdittaa kasvua lähitulevaisuudessa ja joiden talouspoliittiset kustannukset ovat kaikkein pienimmät. Sääntelyn uudistaminen ja suojattujen alojen avaaminen kilpailulle täyttävät suurimmaksi osaksi nämä edellytykset.

Tasapuolisuuden liittyvät näkökohdat olisi otettava huomioon uudistussuunnitelmissa. Vuosien hitaan kasvun ja eräissä maissa toteutettujen vaikeiden sopeutustoimien jälkeen hitaasti käynnistyvä talouden elpyminen kuormittaa väistämättä työllisyystilannetta ja Euroopan sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Eräät väestöryhmät, kuten nuoret ja ammattitaidottomat työntekijät, kärsivät tilanteesta eniten. Sen vuoksi uudistuksissa on otettava huomioon myös tasapuolisuuden liittyvät näkökohdat. Tältä osin on varmistettava sosiaalisten turvaverkkojen riittävä rahoitus ja tehokas organisointi erityisesti niissä maissa, joissa sosiaalinen syrjäytyminen on jatkuvasti paheneva ongelma.

Parantamalla julkisten laitosten toiminnan laatua voidaan aikaansaada merkittäviä etuja. Monissa jäsenvaltioissa voitaisiin tehostaa julkisia palveluja ja parantaa julkishallinnon avoimuutta ja laatua, **esimerkiksi lisäämällä sähköistä hallintoa.** Ongelmien ratkaiseminen antaa mahdollisuuden sovittaa yhteen julkisen talouden vakauttaminen sekä kilpailukyvyyn ja kasvunäkymien parantaminen. Erityisesti veronkannon heikkous hankaloittaa eräissä

jäsenvaltioissa julkisen talouden sopeuttamistoimia. Toisaalta tehostamalla veronkantoa voitaisiin varmistaa julkisen talouden tervehdyttämisestä aiheutuvan rasituksen oikeudenmukaisempi jakautuminen myös muissa jäsenvaltioissa. Lisäksi talouden kilpailukykyä tukevan ja yrityksille suotuisan liiketoimintaympäristön luominen edellyttää tehokkaasti toimivia kilpailuviranomaisia, markkinoiden sääntelyelimiä ja oikeusviranomaisia.

Edessä olevat taloudelliset haasteet ovat sitä luokkaa, että EU:n talouden rakenteisiin tarvitaan todellisia muutoksia. Sitä varten on voitava siirtää resursseja hitaasti kasvavilta yrityksiltä ja aloilta dynaamisille yrityksille ja aloille, sekä valtioiden sisällä että rajojen yli. Resurssien uudelleenkohdentaminen on tärkeää erityisesti niissä maissa, joissa talouden epätasapaino on huomattavaa, sillä resursseja on siellä siirrettävä suljetulta sektorilta avoimelle sektorille. Tämä tarkoittaa sitä, että joissakin maissa on lakkautettava vähitellen osa toiminnoista, jotta voidaan tehdä tilaa uusille, tuottaville yrityksille. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota työvoiman liikkuvuuteen yritysten ja alojen sekä alueiden ja maiden välillä. Liikkuvuutta voidaan tukea asianmukaisilla hintasignaaleilla. Sen vuoksi on varmistettava palkanmuodostusmekanismien avulla, että palkkojen kasvu vastaa riittävällä tavalla paikallisia ja alakohtaisia muutoksia tuottavuudessa. Myös yleissivistävän ja ammatillisen koulutusjärjestelmän on kyettävä tarjoamaan tarvittavaa uudelleen koulutusta ja osaamisen täydentämistä työvoiman liikkuvuuden tueksi.

Maakohtaisia suosituksia, joilla pyritään lisäämään kilpailua palvelumarkkinoilla ja verkkotoimialoilla, ei toistaiseksi ole pantu täytäntöön kovin tehokkaasti. Tämä on valitettavaa, sillä kilpailulla on merkittävä vaikutus tuottavuuden, kilpailukyvyn ja kasvun tukemisessa, ja toisaalta näiden alojen tehokkaalla uudistamisella voitaisiin saada aikaan merkittäviä hyötyjä. Kilpailuun liittyviä suosituksia annettiin 12 jäsenvaltiolle, mutta niistä vain seitsemän on toteuttanut toimenpiteitä. Nämä toimet ovat kuitenkin olleet yleisesti ottaen epätäydellisiä ja toistaiseksi riittämättömiä, eikä tavoitteita ole kyetty saavuttamaan. Kesäkuussa 2011 annetuissa suosituksissa kehoitettiin muun muassa tehostamaan kilpailua vähittäispalvelujen alalla, poistamaan aiheettomat rajoitukset eräiltä säännellyiltä ammanteilta, uudistamaan sääntelyä, lisäämään kilpailua verkkotoimialoilla sekä vahvistamaan kilpailuviranomaisten hallinnollisia valmiuksia. Useissa jäsenvaltioissa on annettu lisävaltuuksia energiaverkkojen hintakehitystä valvoville viranomaisille, on lisätty raportointia asianomaisissa virastoissa ja on päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen asioista, joiden pohjalta saatetaan jatkossa antaa uutta lainsäädäntöä.

Uudistuksia, joilla pyritään varmistamaan, että palkkojen nousu vastaa paremmin työn tuottavuutta, olisi jatkettava. Eräissä jäsenvaltioissa työmarkkinaosapuolet ovat sopineet uusista palkkaneuvottelujärjestelyistä, joiden avulla pyritään helpottamaan ja joustavoittamaan yrityskohtaista sopimista. Lisäksi on annettu lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on hillitä julkisen sektorin palkkamenoja esimerkiksi ottamalla käyttöön virkamiesten eläkemaksut. Toistaiseksi palkkojen indeksointijärjestelmiä ja minimipalkkoja koskevat uudistukset eivät juuri ole edistyneet. Työsopimusten ja työsuhdeturvainsäädännön alalla on tapahtunut edistystä, mutta toistaiseksi on liian aikaista arvioida, voidaanko uudistusten avulla saavuttaa haluttu tavoite eli poistaa työmarkkinoiden segmentoituminen.

Politiikan painopisteet

Jotta edellä esitettyihin haasteisiin voidaan vastata, vuosina 2012–2013 tarvitaan toimia erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

- Rakenneuudistukset on asetettava tärkeysjärjestykseen sen mukaan, miten hyvin niillä voidaan stimuloida kasvua lyhyellä aikavälillä ilman merkittäviä talousarviomenoja.
- Etusijalle olisi asetettava uudistukset, jotka tukevat tuottavuuden kasvua lisäämällä tuotantoa ja parantamalla sopeutumiskykyä, koska työvoimaresurssit supistuvat. Nämä uudistukset ovat tärkeitä etenkin niille jäsenvaltioille, joiden makrotalous on epätasapainossa.
- Työmarkkinoita ja erityisesti palkanmuodostusmekanismeja koskevilla uudistuksilla on varmistettava työvoimakustannusten tehokas mukauttaminen, jotta voidaan tukea makrotalouden epätasapainon vähentämistä ja supistaa työttömyyttä. Keskeisiä ovat myös vero- ja etuusjärjestelmien uudistukset sekä toimet, joilla puututaan työsuhdeturvalainsäädännön jäykkyyteen, sillä niiden avulla voidaan edistää työpaikkojen luomista ja vähentää työmarkkinoiden segmentoitumista ja samalla tukea mukauttamista.
- Julkisten laitosten toiminnan tehostaminen erityisesti finanssipolitiikan, markkinoiden sääntelyn ja oikeuslaitoksen alalla voi olla yksinkertainen keino tukea julkisen talouden vakauttamista ja samalla parantaa kilpailukykyä.
- On toteutettava toimia, joilla tuetaan resurssien uudelleenkohdentamista yritysten, alojen, alueiden ja maiden välillä, jotta voidaan tukea rakenteellista muutosta kohti dynaamisia aloja ja tuottoisia toimintoja. Kansallisella tasolla tärkeitä ovat politiikat, joilla edistetään työvoiman liikkuvuutta ja inhimillisen pääoman kouluttamista. Näitä tavoitteita voidaan lisäksi tukea kilpailupolitiikan täytäntöönpanolla EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla.

Liite. Valikoidut makrotaloudelliset indikaattorit [ml. Euro Plus –sopimuksen indikaattorit]

	Kasvu ja työpaikat						Kilpailukyky						Julkinen talous						Rahoitusvakaus				
	Ostovoima korjattu BKT asukasta kohden	BKT:n kasvunennuste	Työllisyysaste	Pitkäaikais-työttömyys*	Nuorisotyöttömyys (<25)*	Työvoimaosuus*	Nimelliset yksikkötyökustannukset*			Nimelliskustannukset / työntekijä*		Vaihtotase*	Viennin markkina-osuus (tavarat + palvelut)*	Julkinen velka*	Julkinen talouden alijäämä (-) / ylijäämä (+) *	Kokonaisverorasitus (ml. sos.turva maksut)	Kestävyysindikaattori (S2)*	Keskim. työmarkkinoilta poistumisikä*	Elinajan-odote*	Yksityinen velka*	Järjestämättömät lainat	Pitkän aikavälin korkoero verrattuna Saksaan	Oman pääoman tuotto
							Koko talous	Palvelut	Teollisuus	Julkinen sektori	Yksityinen sektori												
	Vertailutaso EU27=100	Vuotuinen muutos	Ikäryhmä 15-64	% aktiiviväestöstä	% aktiiviväestöstä	%	Vuotuinen muutos	Vuotuinen muutos	Vuotuinen muutos	Vuotuinen muutos	Vuotuinen muutos	% suht. BKT:hen	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	Kesäkuu 2010	Syyskuu 2011	Kesäkuu 2010
2010	2012	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	
BE	119	0,9	62,0	4,1	22,4	67,7	0,0	0,2	:	0,6	:	1,5	-3,8	96,2	-4,1	45,4	5,7	61,6	:	234	4,0	2,1	9,9
DE	117	0,8	71,1	3,2	9,9	76,6	-1,1	0,7	-7,9	1,9	2,3	5,7	-3,1	83,2	-4,3	39,8	4,0	62,2	23,5	127	2,5	:	2,2
IE	127	1,1	60,0	6,7	27,8	69,5	-6,9	2,1	:	-1,2	-1,9	0,5	-9,4	94,9	-31,3	30,3	13,0	64,1	23,5	341	14,7	6,7	-41,2
EL	88	-2,8	59,6	5,7	32,9	68,2	-1,6	-2,6	11,4	-6,3	-1,6	-10,1	-10,8	144,9	-10,6	32,8	13,3	61,5	23,9	123	6,1	16,0	-4,7
ES	100	0,7	58,6	7,3	41,6	73,4	-2,6	-0,5	:	0,5	:	-4,6	-5,9	61,0	-9,3	32,9	10,6	62,3	25,0	225	3,8	3,4	11,0
EE	64	3,2	61,0	7,7	32,9	73,8	-5,6	-5,7	-18,5	-2,2	-1,0	3,6	0,0	6,7	0,2	33,9	3,4	62,6	20,9	:	10,0	:	-11,8
FR	107	0,6	63,8	3,9	23,3	70,5	0,7	:	:	:	:	-1,7	-6,4	82,3	-7,1	44,0	3,9	60,0	:	:	4,6	0,8	9,2
IT	100	0,1	56,9	4,1	27,8	62,2	-0,3	0,4	-4,8	1,3	:	-3,5	-4,4	118,4	-4,6	42,6	2,0	60,1	:	:	7,2	3,9	4,0
CY	97	0	69,7	1,3	17,8	74,4	1,4	:	:	:	:	-7,8	:	61,5	-5,3	36,3	11,4	62,8	:	:	4,3	5,2	10,0
LU	274	1	65,2	1,3	16,1	68,2	1,7	:	:	:	:	7,7	-2,1	19,1	-1,1	36,3	8,7	59,4	23,8	254	:	0,4	8,7
MT	83	1,3	56,1	3,2	12,9	60,3	-0,8	:	:	0,6	:	-3,9	0,0	69,0	-3,6	33,8	7,9	60,3	24,1	:	5,6	2,3	8,8
NL	133	0,5	74,7	1,2	8,7	78,2	-0,8	-0,8	:	1,1	:	6,6	-1,5	62,9	-5,1	39,0	6,9	63,5	23,6	223	0,2	0,5	6,8
AT	126	0,9	71,7	1,1	8,8	75,1	-0,3	1,0	-5,4	1,4	:	3,0	-6,7	71,8	-4,4	43,9	4,8	60,9	23,8	274	3,0	0,8	4,9
PT	81	-3	65,6	6,3	22,4	74,0	-1,2	:	:	:	:	-10,0	-7,0	93,3	-9,8	34,7	9,8	62,6	:	248	2,8	9,5	7,7
SI	86	1	66,2	3,2	14,7	71,5	0,3	0,8	-5,9	2,0	3,3	-0,8	-5,6	38,8	-5,8	37,6	9,9	59,8	23,1	127	:	3,0	2,3
SK	74	1,1	58,8	9,2	33,6	68,7	-1,3	-3,6	-3,5	3,8	2,9	-3,5	0,0	41,0	-7,7	28,4	9,4	58,8	19,9	:	3,8	2,4	9,6
FI	116	1,4	68,1	2,0	21,4	74,5	-1,5	1,2	-7,8	2,1	11,2	1,8	-5,3	48,3	-2,5	42,1	3,0	61,7	23,7	178	1,0	0,5	6,8
BG	44	2,3	59,7	4,8	23,2	66,5	0,8	-0,4	7,5	3,6	5,8	-1,3	0,0	16,3	-3,1	27,2	3,5	64,1	19,0	169	14,9	3,5	7,4
CZ	82	0,7	65,0	3,0	18,3	70,2	-0,7	-0,7	-6,7	1,8	1,7	-3,1	1,3	37,6	-4,8	34,7	6,6	60,5	21,2	:	7,5	1,2	17,2
DK	125	1,4	73,4	1,4	13,8	79,5	-1,1	-0,5	:	2,8	:	5,6	-6,5	43,7	-2,6	34,7	2,3	62,3	22,4	245	3,6	0,2	2,2
LV	52	2,5	59,3	8,4	34,5	73,2	-10,2	-10,5	-12,3	-7,0	-5,2	3,0	0,0	44,7	-8,3	27,6	6,1	62,7	19,6	141	16,1	3,8	-34,3
LT	58	3,4	57,8	7,4	35,1	70,5	-7,3	-7,8	-6,8	-5,6	0,2	1,5	7,7	38,0	-7,0	27,7	6,9	59,9	19,8	81	16,1	3,2	-16,7
HU	63	0,5	55,4	5,5	26,6	62,4	-3,2	-0,3	-8,4	-1,6	0,5	1,1	-1,6	81,3	-4,2	37,1	3,3	59,3	19,8	155	8,2	5,8	8,7
PL	62	2,5	59,3	3,0	23,7	65,6	2,2	:	8,6	:	:	-4,7	1,9	54,9	-7,8	31,8	2,7	59,3	21,2	74	6,4	3,9	9,4
RO	45	2,1	58,8	2,5	22,1	63,6	1,7	2,5	:	-1,5	:	-4,0	0,0	31,0	-6,9	28,1	8,6	64,3	:	:	7,2	5,6	6,8
SE	123	1,4	72,7	1,5	25,2	79,5	-1,7	1,0	-12,8	3,1	2,3	6,7	2,4	39,7	0,2	46,3	1,0	64,3	:	230	:	0,0	8,7
UK	114	0,6	69,5	2,5	19,6	75,5	1,7	:	:	:	:	-2,5	-0,3	79,9	-10,3	37,2	9,9	63,0	:	215	2,0	0,6	6,8
EA	108	0,5	64,1	4,3	20,9	71,4	-0,8	:	:	:	:	0,1	:	80,2	-6,2	40,1	5,5	61,2	:	:	:	2,3	:
EU	100	0,6	64,1	3,9	21,1	71,0	-0,4	:	:	:	:	-0,2	:	85,4	-6,6	39,5	6,0	61,4	:	:	:	2,1	:

* Muuttajat on mainittu Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2011 antamissa päätelmissä Euro Plus -sopimuksesta
Lähteet: Komission yksiköt, Eurostat, EKP